

Salon pri Romy

Kapsalon Romy 9+

pedagoško gradivo

avtorica Nika Osredkar

kazalo

uvodna beseda	2
o filmu	3
izhodišča za pogovor	7
dodatne dejavnosti	11

Art kino mreža Slovenije dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge načine uporabe nam pošljite pisno prošnjo na filmska-os@artkinomreza.si.

kolofon // **Pedagoško gradivo Salon pri Romy** // **Avtorica:** Nika Osredkar // **Festivali, nagrade, iz prve roke:** arhiv Kinodvora // **Uredila:** Marina Katalenić // **Jezikovni pregled:** Maja Ropret // **Slikovno gradivo:** FIVIA – Vojnik // **Oblikovanje:** Andraž Filač // **Izdala v elektronski obliki:** Art kino mreža Slovenije, oktober 2020

Pedagoško gradivo je nastalo v okviru Filmske osnovne šole. Naložbo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija.

uvodna beseda

Film Salon pri Romy skozi tri generacije žensk spregovori o pomenu družinskih odnosov. Tistih, ki se šele porajajo (kot med deklico Romy in babico Stine), in tistih, ki so obstali (kot med mamo in babico). Romy in babica, sprva skoraj tujki, zaradi maminega zasedenega urnika dobita priložnost, da se spoznata. Ti dragoceni trenutki, v katerih se zabavata, se pogovarjata in si pomagata, so zaradi babičine demence kmalu postavljeni pod vprašaj. Skozi oči desetletne Romy spremljamo, kako bolezen počasi načenja samostojnost, ki je je babica vajena, kar vpliva na vso družino. A medtem ko neizbežne spremembe vzbujajo tesnobo in strah pri vseh junakinjah, jih hkrati še bolj povežejo.

Pedagoško gradivo je zasnovano kot priprava na pogovor z učenci. Poleg vsebinskih izhodišč prinaša osnovne podatke in zanimivosti o filmu, predstavitev režiserke in predloge za dodatne dejavnosti.

o filmu

filmografski podatki **slovenski naslov** Salon pri Romy
izvirni naslov Kapsalon Romy

država in leto produkcije Nizozemska, Nemčija, 2019

tehnični podatki barvni, 92 minut

jezik nizozemščina

režija Mischa Kamp

scenarij Tamara Bos

fotografija Melle van Essen

montaža Sander Vos

glasba Alexander Reumers, Jacob Meijer

igrajo Vita Heijmen, Beppie Melissen, Noortje Herlaar,
Guido Pollemans

producenti Hanneke Bosman, Sven Rudat, Eefje Smulders,
Anette Unger, Marion Welmers

distribucija FIVIA – Vojnik

festivali, nagrade Ale Kino! – International Young Audience FF 2019 (najboljši film), Chicago International Children's FF 2019, Cinekid 2019 (najboljši nizozemski družinski film), Giffoni FF 2019 (posebna nagrada), Golden Rooster Award 2019 (najboljši mednarodni film, nagrada občinstva), Kristiansand International Children's FF 2019 (glavna nagrada), International Children's FF Bangladesh (najboljši film), Luxembourg City FF 2020 (nagrada otroške žirije), Olympia International FF for Children and Young People 2019 (najboljši scenarij za celovečerni film), Tel Aviv International Children's FF 2019 (nagrada strokovne in otroške žirije), Kids Kino International FF Warsaw (nagrada združenja ECFA)

vsebina Romyjina mama po novem dela vse do večera. Ker ne želi, da bi Romy popoldneve preživljala sama, prosi babico Stine, ali lahko Romy po popuku prihaja k njej. Ta ideja sprva ni všeč niti 69-letni Stine, niti 10-letni Romy, a mama vztraja. Babica je do svoje vnukinje sprva precej hladna in se zanjo skoraj ne zmeni. Romy resnično ni navdušena nad preživljanjem časa pri njej, zato prosi očeta, ali bi lahko popoldneve preživljala pri njem. Ta se strinja, a Romy opozori, da bo tam tudi njegova nova partnerica Sandra. To Romy ni nič kaj všeč, zato vseeno še naprej prihaja k babici.

Ker se babica moti pri seštevanju denarja, si kupi novo blagajno, a se njeni računi še vedno ne izidejo. Romy babici zato pomaga pri seštevanju in babica je vse bolj vesela njene pomoči. Nekega dne skupaj gledata sliko, ki jo ima babica obešeno na steni. Slika prikazuje plažo na Danskem, kjer je babica živela kot deklica in kjer je spoznala tudi pokojnega dedka. Ko Romy prespi pri babici, ta sredi noči pozabi na Romy in se s prijateljem odpravi na nočni potep. Ko Romy opazi, da je ni, se zelo prestraši. K sreči se babica hitro vrne in prizna, da ne ve, kaj je z njo narobe. Na trenutke ima namreč povsem prazno glavo.

Iz Romyjine pripovedi izvemo, da je bilo odtlej vse drugače, saj ni več samo babica skrbela zanjo, temveč tudi ona za babico. Poslej po šoli vsak dan steče v salon in pomaga babici. Ko je v blagajni ponovno premalo denarja, ga babica in Romy iščeta po stanovanju. Pogledata v hladilnik, v lonce in v vse skrite koticke, nazadnje pa Romy najde 2500 evrov v kavču. Babica se sploh ne spomni, da bi jih pospravila tja.

Naslednji dan babica zapre salon in si vzame prost dan. Romy pričaka pred šolo in jo vpraša, kaj si želi. Kupi ji drag telefon, skupaj nakupujeta in se zabavata. Noč preživita v pregrešno dragem hotelu ter se namakata v jacuzziu. Babica predlaga Romy, da bi nekoč skupaj obiskali Dansko. Babica se naslednji dan ne spomni takoj, da je Romy kupila telefon. Mama in oče nad tem nista navdušena, a se babica in vnukinja vse bolj zblížujeta. Babica zaupa Romy ključ od salona z željo, da ta po njeni smrti prevzame salon ter ga preimenuje v Salon pri Romy. Romy je ključa zelo vesela, želi pa si, da bi lahko z babico čim dlje delali skupaj.

Nekega dne potrka na vrata salona stranka, vendar babica prav takrat počiva na kavču. Romy hitro vskoči in uredi stranki pričesko. Ko babica končno pride v salon, zagleda Romyjinega očeta in ga zamenja za svojega pokojnega moža. Oče nato prepriča Romyjino mamo, da z babico nekaj ni v redu in da mora k zdravniku.

Babica med pregledom izrazi upanje, da nima demence, a se njeni strahovi uresničijo. Mama vzame stvari v svoje roke in vztraja, da morajo zapreti salon, čeprav si babica in Romy želita nasprotno. Ko babica med kuhanjem čaja zaneti požar, se mama dokončno odloči. Babico preselijo v dom starejših občanov, salon pa izpraznijo in prodajo.

Stine se v domu nikakor ne počuti domače in njeno stanje se slabša. Romy jo nekega dne obišče in ugotovi, da bi rada babica odpotovala v kraj, ki ga prikazuje slika na njeni steni. Zato pripravi vse potrebno in babico odpelje na izlet na Dansko. Potovanje je velik podvig. Sprva morata prepričati voznika tovornjaka, da ju pelje do Hamburga, od tod pa se z

vlakom odpeljeta na Dansko. Tam babica sreča nekdanjo prijateljico in prekipeva od sreče. Ko končno prispeta do hiše, v kateri je babica nekoč živela, ta v praznem otroškem domu začne neutolažljivo jokati. Romy se zave resnosti položaja in spozna, da ta presega njene zmožnosti. Na pomoč pokliče mamo in očeta, ta do njiju prispeta šele naslednje jutro. Babico najdejo plavati v morju, srečna je. Vsi skupaj se odpeljejo domov. Romy ve, da se bo babičino stanje poslabšalo in da bo prišel čas, ko se je babica ne bo več spominjala, a je vesela za vse trenutke, ki sta jih preživeli skupaj.

o avtorici Režiserka Mischa Kamp se je rodila leta 1970. Diplomirala je iz scenarijstike in režije na Nizozemski akademiji za film in televizijo v Amsterdamu. Ustvarila je več kratkih igranih, dokumentarnih in animiranih filmov ter serij, leta 2005 pa je posnela svoj prvi celovečerec z naslovom **Winky's Horse**. Ta govori o kitajski deklici, ki se poskuša prilagoditi na novo življenje na Nizozemskem. Film se je uvrstil na Berlinale in je bil tako uspešen, da so dve leti kasneje posneli še njegovo nadaljevanje.

iz prve roke »Ko je moja babica začela kazati prve simptome zgodnje demence, se je izkazalo, da situacijo doživljam zelo drugače kot moja mama. V istem času je starejša gospa v naši soseski vodila svoj frizerski salon. Vsak dan po šoli jo je obiskala majhna deklica. Povezava teh dveh utrinkov je v moji domišljiji ustvarila povsem nov ženski univerzum.«
-Tamara Bos, scenaristka in avtorica knjige

V [Kinobalonovi knjižici](#) lahko preberete intervjuja z igralko Vito Heijmen, ki je v filmu odigrala vlogo Romy, in režiserko ter tudi tam izveste nekaj zanimivosti. V angleškem jeziku pa je intervju z režiserko in scenaristko na voljo [na tej povezavi](#).

zanimivosti Film je nastal po knjižni predlogi scenaristke Tamare Bos, ki je napisala tudi scenarije za filme **Navihani Bram**, **Učitelj Žaba** in **Mali volkodlak Dolfi**.

Igralka Beppie Melissen, ki v filmu igra babico Stine, je pred snemanjem skupaj z režiserko obiskala nekaj domov starejših občanov, da bi znala bolje odigrati lik starostnice, ki se bori z demenco. Tam sta spoznali zelo različne starostnike. Nekateri so bili bolj zagrenjeni, drugi pa so se hihitali – takšna čustvena nihanja pri demenci niso neobičajna.

Film so posneli v pravem frizerskem salonu, ki je bil ravno na prodaj. Ustvarjalcem filma je bilo všeč, da je salon opremljen v slogu sedemdesetih, saj se slog in kasnejše uničenje salona ujemata s simboliko babičine bolezni.

Snemanje z živalmi velja za zelo zahtevno, maček Jens pa je svojo vlogo opravil odlično. Bil je že precej star in zelo dobro vzgojen, zato je med snemanjem vselej obstal tam, kamor so ga postavili.

strokovni posvet Ob filmu je 13. oktobra 2020 v Kinodvoru potekal strokovni posvet pod vodstvom prof. dr. Robija Krofliča (Oddelek za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete UL), ki se je s prof. dr. Jano Mali (Fakulteta za socialno delo UL) pogovarjal o medgeneracijskem učenju in o tem, kako se z otroki pogovarjati o starostnikih in staranju, kako se prepletata izobraževanje mladih in starejših ter kako bolezen in njeno doživljanje kot pomemben vir učenja iz življenjskih izkušenj vplivata na odnose v družinah in šolah. [Oglejte si posnetek srečanja.](#)

izhodišča za pogovor

Pred ogledom filma Film prikazuje babico in vnukinjo, ki si sprva nista zelo blizu, a se po spletu okoliščin povežeta in ustvarita čisto svoj svet. Topla zgodba ponuja izvrstno izhodišče za pogovor o odnosu s starimi starši, ki so včasih naši najtesnejši zavezniki, včasih pa svetove daleč.

Kje živijo (so živeli) vaši stari starši? Kako pogosto jih vidite (ste jih videli)? Kako preživljate (ste preživljali) skupni čas?

Kaj so vas naučili? Ste morda vi kaj naučili njih?

Ali ste jim kdaj pomagali? Kako?

Ali vas je kdaj skrbelo zanje? Kaj ste takrat storili?

V naši družbi so prisotni različni stereotipi o starih starših in starostnikih nasploh. Ali poznate kakšnega? Naštejte nekaj takšnih stereotipov in se pogovorite, ali držijo ali ne. Na podlagi česa nastanejo stereotipi?

Romy Desetletna deklica Romy mora popoldneve preživljati pri babici v frizerskem salonu, čeprav bi ta čas sprva raje preživljala z mamo, očetom ali na šolskem dvorišču. Vendar se popoldnevi z babico kmalu spremenijo v nekaj posebnega. V filmu spremljamo Romyjino pot k vse večji samostojnosti, ko prevzema skrb za babico in frizerski salon.

Opišite Romy. Koliko je stara? Kakšna je? Kako to vidimo v filmu?

S kom Romy živi? Kako preživlja svoje dneve?

Romy pokaže tudi veliko mero samostojnosti. Naštejte take trenutke. Kako vplivajo nanjo?

Se Romy do konca filma spremeni? Kako? Kaj privede do teh sprememb?

Odnos z babico Babica Stine vodi svoj frizerski salon in sprva jo ta zanima veliko bolj kot preživljanje časa z vnukinjo. Kmalu pa spozna, da ji je lahko Romy pri vodenju salona v veliko pomoč, kar ju močno zbliža. Postaneta zaveznici in nekaj časa se zdi, da je vse popolno, nato pa se v odnos vmeša še napredujoča demenca, ki zahteva velike spremembe.

Opišite babico Stine. Koliko je stara? Kakšna je? Kako preživlja dneve? Kako se odzove, ko jo hči vpraša, ali lahko Romy popoldne prihaja k njej? Kako se sprva vede do vnukinje?

Kakšen je Romyjin odnos do babice na začetku filma? Zakaj menite, da nista v boljših odnosih? Kako vse se Romy skuša izogniti temu, da bi šla k babici? Kako se tam počuti?

Kdaj se njun odnos spremeni? Kako to vidimo v filmu? Kaj počneta skupaj?

Babica v nadaljevanju do Romy izkaže veliko zaupanje. S katerimi dejavnji? Kako se ob tem počuti Romy?

Romy preživi največ časa z babico. Ali opazi, da je bolna? Kako se odzove, ko mama vztraja, da zaprejo frizerski salon in babico preselijo v dom starejših občanov?

Zakaj si Romy tako močno želi peljati babico na Dansko? Kaj naredi, da ji to uspe? Kako se na izletu počuti Romy? Kaj pa babica? Kako izlet vpliva nanju? Kaj Romy na koncu filma pove o babici in njeni bolezni?

Odnos z mamom in očetom Romyjini starši so ločeni. Mama po ves dan dela, oče pa ima novo partnerico, ki je Romy ne želi spoznati, zato z nikomer od njiju ne preživi toliko časa, kot bi si želela. Vseeno ima z vsakim izmed staršev edinstven in topel odnos, ki se do konca filma še poglobi.

Opišite Romyjino mamo. Kakšna je? Kako se preživlja?

Kakšen je njen odnos z Romy? Sta si blizu? Po čem to sklepate? Ali Romy pred njo kaj skriva? Se ji kdaj zoperstavi? Kdaj?

Kako se mama počuti, ko mora prepustiti Romy v varstvo babici? Kakšen odnos ima do babice?

Kakšno vlogo ima v Romyjinem življenju oče? Kako pogosto ga Romy vidi? Kakšen je njun odnos? Kako preživljata skupni čas?

Kako gleda Romy na njegovo novo partnerico Sandro? Zakaj je ne želi spoznati? Kako se počuti, ko jo končno spozna?

Kakšen odnos imata Romyjina mama in oče? Oče odigra ključno vlogo pri odkrivanju babičine bolezni. Kako to vidimo? Kako starša stopita skupaj na koncu filma in zakaj?

Bi lahko rekli, da Romy svoj odnos s starši do konca filma poglobi? Kako se to vidi v filmu?

Demenca Demenca se pri babici Stine začne počasi. Sprva ni videti, da je resno bolna, prej bi rekli, da se pač malce hecno obnaša. A kmalu stanje postane resno. Bolezen babici vzame samostojnost, ki je je bila vajena, vpliva pa tudi na Romy, ki se je povsem privadila na to, da pomaga babici upravljati frizerski salon. Demenca spremeni tudi njen vsakdan in pogled na življenje ter odnos z babico.

S katerimi znaki se začne kazati babičina demenca? Naštejte prizore, v katerih se babica obnaša nenavadno. Kaj vse pozablja? Kako se vede? Kako na to gleda Romy? Se ji zdi babičino vedenje nenavadno? Se zaveda, da gre za bolezen?

Kdo prvi opozori na to, da mora babica k zdravniku? Kako se odzove mama?

Zakaj je babico strah demence? Ali v filmu vidimo še kakšen lik s to boleznijo?

Kako izvemo, da ima babica demenco? Kako se ob tem počuti Romy? In kako babica?

Zakaj mama vztraja, da zaprejo salon in babico preselijo v dom starejših občanov? Romy si želi, da bi salon ostal odprt in da bi babica živela z njima. Zakaj to ni mogoče?

Kako se babica počuti v domu starejših? Ji bivanje tam ustreza?

Romy še vedno želi pomagati babici in skupaj z njo odide na Dansko. Kako to potovanje vpliva na babico? Kaj se zgodi, ko pride v rojstno hišo? Kako se počuti babica in kako Romy?

Kako se Romy sooča s tem, da bo babičina bolezen napredovala? Česa si želi?

dodatne dejavnosti

umestitev v učni načrt

- biologija** Pri urah biologije lahko spoznavate demenco in se pogovarjate o tej vse pogostejši bolezni. Več o demenci lahko izveste na spletni strani Slovenskega združenja za pomoč pri demenci [Spominčica – Alzheimer Slovenija](#), v pomoč pa vam je lahko tudi prispevek v [Kinobalonovi knjižici](#).
- slovenščina** Pri slovenščini se lahko lotite pisanja (domišljijskega) spisa na temo »Moja dogodivščina z babico/dedkom.« V [Kinobalonovi knjižici](#) najdete tudi seznam knjig, ki obravnavajo raznovrstne odnose med otroki in starostniki.
- angleščina** Pri angleščini lahko prek [intervjuja z režiserko in scenaristko](#) spoznavate zakulisje nastajanja filma.
- izbirni predmet filmska vzgoja** Pri izbirnem predmetu filmska vzgoja se lahko z učenci ob pripravljenih vprašanih pogovarjate o filmu in tematikah, ki jih odpira, ter prek intervjujev z režiserko, scenaristko in igralko odkrivate zakulisje nastajanja filma in osnovne elemente igrane filmske produkcije.
- likovna vzgoja** Pri pouku likovne vzgoje lahko izdelate filmski plakat, lahko pa film povežete s kakšno drugo vrsto umetnosti, na primer fotografijo, in si ogledate, kako je mlada fotografinja Urša Premik v [svoj objektiv ujela svojo babico Hildo](#) in se s serijo fotografij, ki jo je poimenovala Super Hilda, z umetnostjo zoperstavila stereotipom o starosti in lepoti.
- razredne ure** Tudi pri razredni uri lahko podrobneje spoznavate demenco ali se pogovarjate o tem, kako pomagati ljudem, ki jih imamo radi. V pomoč vam je lahko [Kinobalonova knjižica](#), v kateri so navedeni nekateri znaki demence in predlogi, kaj vse lahko počnete s starimi starši, če zbolijo za demenco. Po predlogi iz knjižice se lahko lotite tudi izdelave družinskega drevesa.

sorodni filmi Stari starši pogosto nastopajo v filmih za mlade. Med novejšimi filmi, v katerih odigrajo pomembno vlogo, izpostavljam tri. V filmu [Rocca spreminja svet](#) (Katja Benrath, 2019) se glavna junakinja preseli k babici, s katero se, prav tako kot Romy, sprva ne razume dobro. O iskanju svojega mesta v svetu in razpetosti med vrstniki in družino govori film [Najboljši Sune](#) (Jon Holmberg, 2019). V njem glavnega junaka muči dilema, ali naj se udeleži vznemirljivega šolskega izleta, na katerem bo tudi njegova simpatija, ali naj stoji dedku ob strani na njegov poročni dan. V nasprotju z njim pa se deklica Una iz žanrskega filma [Moj dedi je padel z Marsa](#) (Dražen Žarković, Marina Andree Škop, 2019) prav nič ne obotavlja, ko dedka ugrabijo vesoljci in mu je treba priskočiti na pomoč. Babice in dedke iz starejših filmov pa lahko spoznate v [Kinobalonovi knjžici](#).

